

FORTIDSMINNEFORENINGEN

Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers Bevaring
Vest-Agder avd., Pb. 481, 4601 Kristiansand

Det kongelige Miljøvernedepartement
Avdeling for Kulturminneforvaltning
Myntgaten 2
Postboks 8013
Oslo Dep.

Kristiansand 15.05.02

Høringsuttalelse til NOU 2002:1 Fortid former framtid

Vedlagt oversendes høringsuttalelse på vegne av Fortidsminneforeningens avdeling i Vest-Agder.

For fortidsminneforeningen
Avd. Vest-Agder

Gjert Langfeldt
Leder

Kopi: Fortidsminneforeningens hovedsekretariat

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Sammendrag:

Stortinget anbefalte våren 1998 å sette ned et offentlig utvalg som skulle utrede en ny kulturminnepolitikk, og i april 1999 ble kulturminneutvalget oppnevnt for å utrede mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken. Utvalget la frem utredningen i desember 2001 og er nå sendt på en bred høring med frist 28. juni 2002.

Departementet har laget en disposisjon for høringsuttalelsene. Forslag til uttalelse følger disposisjonen.

Utredningen har vært vanskelig å behandle, da den både drøfter kulturminnepolitikken på nasjonalt og regionalt/lokalt plan, gir noen anbefalingene som får direkte konsekvenser for kommunene, mens andre er mer generelle føringer, og gir i alt omlag 140 anbefalinger. I Fortidsminneforeningen i Vest-Agders uttalelse er det lagt vekt på å fokusere på anbefalingene som har virkninger for foreningen, for vår organisasjons plass i det frivillige kulturminnevern og kulturminnevernets plass i vår region.

1. UTREDNINGENS MÅL, STRATEGIER OG INNSATSOMRÅDER SOM GRUNNLAG FOR EN FREMTIDSRETTET KULTURMINNEPOLITIKK

Utredningen har lagt stort arbeid ned i å få frem et solid verdigrunnlag for kulturminnepolitikken. Det er et positivt og nødvendig grunnlag for det videre arbeidet.

Utredningen er i hovedsak om nasjonal kulturminnepolitikk om statlige tiltak og virkemidler, særlig rettet mot fredete og bevaringsregulerte kulturminner. Dette virker for oss riktig. Samtidig gir utredningen føringer for hvordan kulturminnearbeidet bør utføres på regionalt og lokalt nivå. Det kan synes som om arbeidet med å prioritere avklaring av ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivå og instanser nå i for stor grad er uavklart. En hovedinnvending mot innstillingen slik den nå er, er at utredningen er blitt for altomfattende med alle typer problemstillinger og på alle nivåer.

2. HVORDAN LEGGE TIL RETTE FOR AKTIV BRUK OG IVARETAKELSE AV MANGFOLDET I KULTURARVEN?

Fortidsminneforeningen i Vest-Agder vil peke på at ivaretagelse av kulturarven krever at en mestrer to prosesser som i utgangspunktet trekker i ulike retninger: På den ene siden vil kulturminnevernet forvitte hvis en ikke får en bred folkelig oppslutning og engasjement, på den andre siden er det å vite hva som skal vernes og hvordan vern kan gjennomføres faglige beslutninger som krever høy ekspertise og store bevilgninger.

Sett i et slikt perspektiv kan foreningen gjerne slutte seg til utredningens tanker om demokratisering av kulturminnevernet – medforvaltning, forslag om ny kulturminnelov og at plan- og bygningsloven styrkes som virkemiddel i kulturminnepolitikken.

Samtidig ønsker vi å peke på at utbygningsinteressenes lønnsomhetsberegninger stiller den lokale forvaltning under et stort press og at dette stiller spørsmål både om verneinteressers sanksjonsmuligheter, og de frivillige organisasjoners plass i kulturminnevernet som bør sees i et mer helhetlig perspektiv.

3. KULTURMINNER OG KULTURMILJØER SOM GRUNNLAG FOR VERDISKAPNING

Fortidsminneforeningen i Vest-Agder er svært takknemlige for opprettelsen av kulturminnefondet, selv om dets forslåtte størrelse foreløpig mer synes å være av symbolsk karakter. Vår glede over fondet er knyttet til at det lenge har vært klart at det ikke har vært nok vilje til vern og at en derfor har vært henvist til å tenke vern og bruk. Ved å knytte en slik tankegang opp til et fond med delt firnaiserinsansvar mellom offentlige og private instanser, utløses viktige handlingsrom for de frivillige organisasjonene som skaper store verdier gjennom sitt arbeid. Det er svært positivt at avkastning fra kulturminnefondet kan tildeles kulturminner som ikke er fredet. Det er en svakhet ved utredningen at tiltak ikke er kostnadsberegnet og prioritert.

5. PARTNERSKAP OG SAMARBEID

Fortidsminneforeningen i Vest-Agder ønsker å knytte noen merknader til til kapittel 10 «organisering av den offentlige kulturminnepolitikken» til disposisjonens punkt «Kompetanse og utdanning» og noen kommentarer til punkt «Partnerskap og samordning».

Frivillige organisasjoner. Fortidsminneforeningen i Vest-Agder har merket seg at utvalget mener at staten i større grad må legge tilrette for at frivillige kan spille en aktiv rolle i kulturminnevernet. Utvalget peker på de frivillige organisasjoners fortrinn når det gjelder å arbeide med kulturminner og at man må sammen finne frem til gode samarbeidsformer som bidrar til å fremme kulturminnevernet. Dette vil vi slutte oss til, og vi vil og understreke betydningen av å etablere nettverk i forhold til andre relevante organisasjoner som arbeider med kulturhistorie og kulturminnevernet, organisasjoner knyttet til natur, friluftsliv og landbruk og andre organisasjoner som det kan være aktuelt å samarbeide med om arrangement og prosjekter. Vi vil her beklage at vi har fått svært lite drahjelp fra det offentlige i regionen i arbeidet med å følge opp LA 21 til nå. Et tettere samarbeid mellom kommunene og de frivillige organisasjoner har et stort potensiale for det lokale kulturminnevernet. Imidlertid kreves ressurser fra kommunen til prosjekter slik at organisasjonene har midler jobbe med og interessen stimuleres.

Museene

Agder er en region som har ligget langt fra, og i skjæringslinjen, for disse forskningsinstitusjonene, som derfor har brydd seg lite med denne sørligste landsdelen.

Oldsaksamlingen ved Universitetet i Oslo er den institusjon som har arkeologiske samlingene med gjenstander fra Sørlandet. Dette er resultat av en geografisk forvaltningsgrense som ble satt i 1905 da landsdelen ikke hadde noe større kulturhistorisk museum.

Utvalget anbefaler å vurdere om den geografiske ansvarsfordelingen mellom museene i forbindelse med arkeologiske utgravninger kan gjøres langt mer fleksibel enn i dag.

6. KOMPETANSEOPPBYGGING OG UTDANNING

Fortidsminneforeningen i Vest-Agder vil peke på det store og tunge arbeid som det er å få frem håndtverkskompetanse som kan sikre gjennomføring av vern på en faglig korrekt måte, og vil be om at utvikling av utdanningstilbud innen "vernefag" prioriteres.